

Regős Anna: Bayeux-től a rakottszoknyáig

Három évtizede éve költöztünk Szentendrére, azóta ismerem Regős Annát és Istvánt, mondhatom, jó barátok vagyunk. Előttem cseperedett építésszé a nagyobbik fiuk, de szilvásváradí ámbitusos régi házuk mintaszerű felújítása miatt is – mindig sokat beszélgettünk építészetről. Amúgy is adódik a párhuzam építés és szövés, épület és kárpit között, nyilván egyidősek a civilizációval. Egy téglafal mintázata, a betonacél háló rejtett rácsozata, szecessziós homlokzatok textilszerű ornamentikája, vagy éppen Manhattan négyzethálós utcarendszere jut eszembe. A Googlemaps-en bolyongva elképesztő épített vagy megművelt mintázatokra bukkan az ember a túlépített földfelszínen.

Anna 1985-ben végzett az Iparművészeti Főiskolán, Szilvitzky Margit és Pauli Anna voltak a meghatározó tanárai. Első útja Normandiába, a híres Bayeux-i kárpithoz vezetett. A 11. századi normann román-gótikus katedrális önmagában is fontos építészeti emlék, de a szentélykörüljárójában megmaradt – háborúkat, tűzvészeket, normandiai partraszállást túlélte, Hódító Vilmos történetét és Anglia elfoglalását idéző – hímzett lenvászon képregény gyönyörűen megfakult színei, az alakok írásjel-szerű ismétlődése volt a kályha, ahonnan Anna művészete elindul.

A fallal körülvett középkori város, közepén a székesegyházzal, tulajdonképpen labirintus. És nemcsak a nyugat-európai, hanem minden nagy ősi kultúrát megidézik intuitív módon az első fal kék, zöld, vörös, négyzet-, háromszög- és kör-labirintusai.

A második fal viszont meditáció a jövőről. Annát idézem: „...a kidobott elsőgenerációs számítógép-panelek inspirációt és jelentést hordoztak számomra. Utaltak a mélyebb struktúrákra, az indiai dúcnyomásokra és a plasztikusra töltött, skófiummal hímzett miseruhákra. Megőriztem a 'textiles jelleget' és a páncélingek merev-lágy struktúráját. A fémszövet hordozóanyagot belső lenvászonra erősítve erős színek ütnek át a transzparens fémszöveten...” Az anyagszerűség itt döbbenetes léptékváltást eredményez, egyszerre vagyunk az anyag belsejében és egy végtelenített raszterháló generálta művi világ fölött lebegve. Riadtan keressük a viszonyítási pontokat, a sűrűsödéseket-ritkulásokat a háló mezőiben. Barabási Albert-László világa válik itt éppen műalkotássá.

A harmadik fal meditáció a jelenről. A Bajcár Éva által kézzel festett, freskószerűen színes anyagok mélykék és a nyers lenvászon viszonylatban, fém kiegészítőkkal – szegecsekkel, ringlikkel – jelennek meg. Háromszögek, négyzetek, körök sokszögletű alakzatai: mintha a kortárs építész kreativitását látnám a végtelenből végtelenbe ismétlődő motívumokban. Építészet, design, iparművészet, kézművesség és nagy művészet harca ez a tömeges forma igazságaért, a „szép” visszahódításaért.

A negyedik fal egyfajta szintézis – nevezzük nagyvonalúan egzisztencia-textilnek – az 1970-es évek nagy expanziója (mint gondolat-, autonóm- vagy tértexlil) után szabadon. A középkorban hét antik eredetű szabad művészet volt: a hármas út (grammatika, retorika, dialektika) és a négyes út (asztronómia, aritmetika, geometria, muzsika). A techné a fizikai képességekkel végzett művészi tevékenységeket foglalta össze, de művészet, tudomány és mesterség ebben az időben még átjárható fogalmak voltak. A nagyjából a reneszánsz óta ismétlődő, gyorsuló ütemű változások azonban a kézműves-földműves-kereskedő kultúrát szétszilálták. Az Arts and Craft nyomán a szecesszió erős vészjelzéseket adott, majd a modern mozgalom nyitott új lapokat. A

technológia azonban mindent és mindenkit maga alá gyűr, immár az emberi létezés veszélyezteteti. Az egzisztencializmus Nietzsche után kibontakozó filozófiai és művészeti irányzatai eljutnak a dekonstrukcióig, a szabályok tagadásáig. Deleuze 1988-as bravúros gondolatmenete (Le pli: Leibniz et le baroque) a mágikus redőről, a foldingról sok építészt megbabonázott.

Regős Anna a rakottszoknyából vezeti le a minta és a plisszírozás újfajta viszonyát, a mozgás közben meglibbenő rokolya zárt mintázatának módosulását. Vagy az alapmintát hajtogatva hoz létre új felületet, vagy a redőkből lehet visszakövetkeztetni az eredeti mintára. Az anyagszerűség és a kézműves hagyomány ad igazi aranyfedezetet a jelennel és a jövővel bátran szembenéző művészi kísérleteknek. Jelentős művészet bontakozik ki a szemünk előtt.

Golda János